

**Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska
i Gospodarki Wodnej
na rzecz gospodarki
niskoemisyjnej**

Wojciech STAWIANY

Departament Strategii, Edukacji i Rozwoju
Samodzielne Stanowisko ds. Analiz i Ekspertyz

XX Wiosenne Spotkanie Ciepłowników

Zakopane, 22 – 24 kwietnia 2013 r.

Streszczenie

- Prezentacja na tle dokumentów prawnych i strategicznych pokazuje aktualne i planowane programy priorytetowe NFOŚiGW w obszarze poprawy efektywności energetycznej (i pokrewnych); zgodnie z życzeniem organizatorów pokazuje możliwości finansowania przez NFOŚiGW technologii i modernizacji w przemyśle, energetyce i ciepłownictwie. Prezentacja została oparta na dotychczasowych doświadczeniach i propozycjach NFOŚiGW w tym obszarze działania.
- Pełna informacja o programach priorytetowych NFOŚiGW jest zawarta w odpowiedniej publikacji.
Znajdziecie ją Państwo na pod adresem :
<http://www.nfosigw.gov.pl/publikacje/dokumenty-programowe/>
- Na stronie:
<http://www.nfosigw.gov.pl> znajdą Państwo informacje o terminach aplikacji do poszczególnych programach priorytetowych NFOŚiGW; natomiast strona:
<http://www.forumees.pl> informuje o projekcie Funduszu **Energia – Efekt – Środowisko**

Plan prezentacji

- Podstawy prawne działania NFOŚiGW oraz WFOŚiGW
- Zapisy Strategii Działania NFOŚiGW na lata 2013 -2016 z perspektywą do 2020 roku w zakresie gospodarki niskoemisyjnej
- Osiągnięcia NFOŚiGW
- Źródła finansowania przez NFOŚiGW zadań w zakresie niskoemisyjnej gospodarki
- System zarządzania finansami publicznymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną poprzez programy priorytetowe
- Wybrane programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki; prezentacja niektórych z nich
- Programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki – posumowanie i nowe propozycje

➔ Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej jest w Polsce realizowane poprzez:

- budżet Państwa
- fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
- fundusze Unii Europejskiej i współpracy międzynarodowej
- budżety jednostek samorządu terytorialnego
- Bank Ochrony Środowiska S.A>
- Fundację „Ekofundusz” (zakończył misję w 2011 roku)

Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zasady finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej poprzez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U.2008 Nr 25 poz.150 z późn. zmianami).

➔ Status prawny NFOŚiGW i WFOŚiGW

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest państwową osobą prawną w rozumieniu ustawy o finansach publicznych.
- Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są samorządowymi osobami prawnymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych.
- Celem działania NFOŚiGW i WFOŚiGW jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej
- NFOŚiGW wykonuje zadania Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji.

➔ Prawo regulujące działalność Narodowego Funduszu

Ustawy ekologiczne

- Prawo ochrony środowiska
- Prawo wodne
- Prawo geologiczne i górnicze
- Ustawa o odpadach
- Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produktowej i depozytowej
- Ustawa o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji
- Ustawa o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji
- Ustawa o substancjach zubażających warstwę ozonową

➔ Prawo regulujące działalność Narodowego Funduszu

Ustawy pozostałe

- Ustawa o finansach publicznych
- Ustawa o rachunkowości
- Prawo zamówień publicznych
- Prawo energetyczne
- Prawo Unii Europejskiej
- Dyrektywy dotyczące ochrony środowiska
- Dyrektywy dotyczące finansów publicznych i zamówień publicznych

Zadania NFOŚiGW i WFOŚiGW w dofinansowaniu projektów ekologicznych z udziałem Unii Europejskiej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są instytucjami wdrażającymi (pośredniczącymi II stopnia) określone działania Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”.

Do ich zadań należy współfinansowanie projektów inwestycyjnych, kosztów operacyjnych i działań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej finansowanych z niepodlegających zwrotowi środków Unii Europejskich i współpracy międzynarodowej.

➔ Przykłady finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez NFOŚiGW

- przedsięwzięcia w zakresie gospodarowania wodami, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód
- przedsięwzięcia związane z gospodarką odpadami i ochroną powierzchni ziemi
- przedsięwzięcia związane z ochroną powietrza i klimatu (w tym OZE, biokomponenty, biopaliwa)

➔ Przykłady finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez NFOŚiGW

- działania w zakresie zapobiegania i likwidowania poważnych awarii i szkód górniczych oraz ich skutków
- wspomaganie zadań Państwowego Monitoringu Środowiska oraz systemów gromadzenia i przetwarzania danych związanych z informacją o środowisku i najlepszych dostępnych technikach
- działania związane z ochroną przyrody, w tym poprawą lesistości kraju, ochroną obszarów NATURA, utrzymaniem terenów zielonych, zapobieganiem szkodom w lasach
- inne zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i polityki ekologicznej Państwa

Przykłady zadań NFOŚiGW

- uchwalanie strategii działania NFOŚiGW i wspólnej strategii działania NFOŚiGW i WFOŚiGW
- **uchwalanie planu działalności, list i programów priorytetowych**
- uchwalanie planu finansowego w układzie zadaniowym
- uchwalanie zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji

Nadzór na działalnością NFOŚiGW

Nadzór nad działalnością Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pełni minister właściwy ds. środowiska.

Sposób finansowania działalności przez NFOŚiGW

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej finansuje działalność ekologiczną poprzez:

- udzielanie oprocentowanych pożyczek
- udzielanie dotacji, w tym:
 - dopłaty do oprocentowanych pożyczek
 - częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych
 - dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji
 - dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Cel Strategii Działania NFOŚiGW na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2020 roku

Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

Wizja

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – lider systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w Polsce nastawiony na **EFEKT**.

Oznacza to, że NFOŚiGW będzie dążył do tego, aby być instytucją:

- E – ekologiczną** (respektującą i promującą zasady zrównoważonego rozwoju)
- F – finansującą** (efektywnie wspierającą finansowo działania w zakresie środowiska i gospodarki wodnej)
- E – elastyczną** (dostosowującą się do potrzeb odbiorców)
- K – kompetentną** (w sposób kompetentny i rzetelny wypełniającą obowiązki instytucji publicznej)
- T – transparentną** (realizującą swoje zadania w sposób etyczny, jawny i przejrzysty)

Zapisy Strategii Działania NFOŚiGW na lata 2013 -2016 z perspektywą do 2020 roku

W priorytecie III Strategii „**Ochrona atmosfery**” określono, że w ramach tego obszaru tematycznego będą głównie wspierane zadania związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu w tym ze **zmniejszaniem emisji gazów cieplarnianych**; jest to (i będzie kontynuowane) m.in. poprzez wspieranie projektów:

- **likwidacji nieefektywnych systemów grzewczych,**
- poprawy efektywności energetycznej,
- wdrażania odnawialnych źródeł energii i wysokosprawnej kogeneracji,
- efektywnego zarządzania energią w budynkach (w tym ich termomodernizacja) oraz budownictwo energooszczędne,
- modernizacji sektora energetyki w zakresie inteligentnego opomiarowania i inteligentnych sieci energetycznych

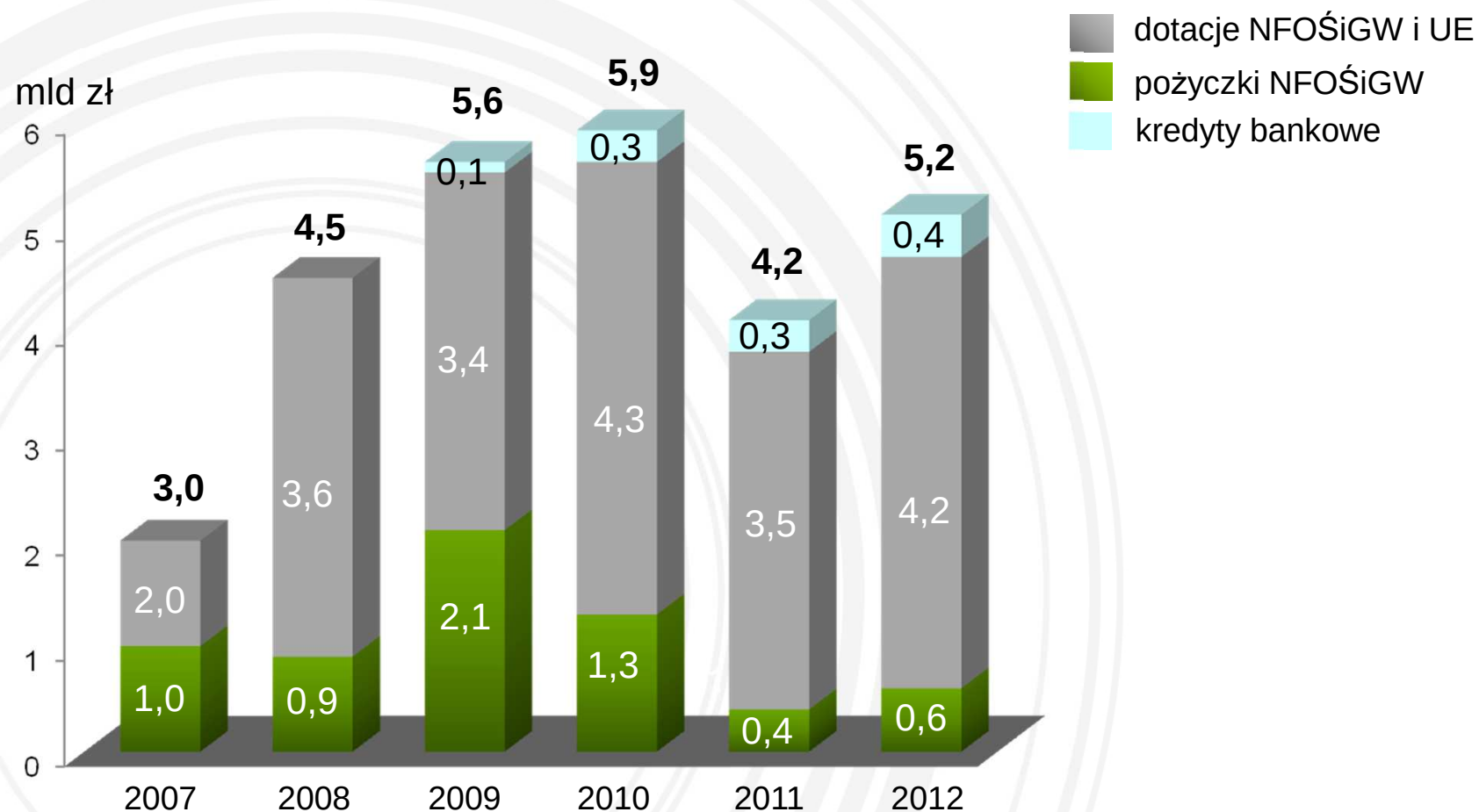

Wielkości za 23 lata działalności (1989 – 2012)*

• Wypłaty dotacji i dopłat	11,7 mld zł
• Wypłaty pożyczek i kredytów	15,7 mld zł
• Kwota umów zawartych	33,3 mld zł
• Koszt umów zawartych	111,7 mld zł
• Kwota umów zakończonych	22,0 mld zł
• Koszt umów zakończonych	75,4 mld zł
• Ilość umów zawartych	18 029
• Ilość umów zakończonych	16 346

* Dane dotyczą umów dotacji, pożyczek, kredytów BOŚ oraz umów z dopłatami do oprocentowania.

Rekordowe lata Narodowego Funduszu

Źródła finansowania przez NFOŚiGW zadań w zakresie niskoemisyjnej gospodarki

- środki statutowe NFOŚiGW
- środki pochodzące z opłat zastępczych i kar naliczanych przez Urząd Regulacji Energetyki
- środki ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ wg Protokołu z Kioto z dnia 9 listopada 1997 roku (uprawnienia- jednostki AAU – Assigned Amount Unit – przyznanej emisji CO₂ w systemie ONZ), w ramach programów GIS (Green Investment Scheme)
- środki z kredytu Europejskiego Banku Inwestycyjnego

System zarządzania finansami publicznymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną poprzez programy priorytetowe

W NFOŚiGW został wdrożony i jest doskonalony system zarządzania finansami publicznymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną poprzez programy priorytetowe.

Program priorytetowy zawiera m.in. następujące elementy:

- cel programu i wskaźniki osiągnięcia celu,
- podstawę prawną udzielania dofinansowania,
- budżet programu i okres jego wdrażania,
- rodzaje beneficjentów i przedsięwzięć,
- procedurę i kryteria wyboru przedsięwzięć

Do programu priorytetowego jest dołączany **Regulamin konkursu** lub innego sposobu aplikacji programu priorytetowego

➔ Sposób działania

Składanie przez Beneficjentów wniosków o dofinansowanie

Ocena wniosku (ocena kompletności, ocena techniczno - ekologiczna, ocena finansowa)

Decyzja Zarządu lub Rady Nadzorczej

Podpisanie umowy z Beneficjentem

Wdrożenie projektu

Zakończenie projektu

Wybrane programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki

- Program priorytetowy dla przedsięwzięć w odnawialne źródła energii oraz obiekty wysokosprawnej kogeneracji - Przedsięwzięcia w oze i obiekty wysokosprawnej kogeneracji
- Program priorytetowy dla przedsięwzięć w odnawialne źródła energii oraz obiekty wysokosprawnej kogeneracji - Dopłaty na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych
- Działanie 9.1. PO Infrastruktura i Środowisko 'Wysokosprawne wykorzystanie energii'
- Działanie 9.2. PO Infrastruktura i Środowisko „Efektywna dystrybucja energii”

Wybrane programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki

- Program priorytetowy Inteligentne sieci energetyczne
- Program priorytetowy „Efektywne wykorzystanie energii” Cz. 1) Dofinansowanie audytów energetycznych i elektroenergetycznych w przedsiębiorstwach
- Program priorytetowy „Efektywne wykorzystanie energii” Cz. 2) Dofinansowanie zadań inwestycyjnych prowadzących do oszczędności energii lub wzrostu efektywności energetycznej przedsiębiorstw
- Program priorytetowy „Efektywne wykorzystanie energii” Cz. 7) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach
- Program priorytetowy KAWKA Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój odnawialnych źródeł energii

Wybrane programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki

- Program priorytetowy LEMUR Dopłaty do budowy energooszczędnych budynków użyteczności publicznej
- Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji – SOWA Poprawa efektywności energetycznej systemów oświetlenia zewnętrznego
- Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji – GAZELA Ekologiczny Transport Publiczny
- Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji – Biogazownie rolnicze
- **Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji – Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę**
- Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji – Budowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu podłączenia źródeł energetyki wiatrowej

Program priorytetowy Inteligentne sieci energetyczne (ISE)

- Budżet programu: 340 mln zł na lata 2014 – 2016; w części dotyczącej wdrażania rozproszonych odnawialnych źródeł energii: 210 mln zł
- Program realizowany w przestrzeniach pilotażowych określonych przez beneficjenta w których winni oni zamontować przynajmniej jedno urządzenie rozproszonej energetyki odnawialnej; w wyniku działań ise w przestrzeni pilotażowej należy uzyskać ograniczenie emisji CO₂ co najmniej 1000 Mg/rok
- Beneficjenci: przedsiębiorcy organizujący w przestrzeni pilotażowej przedsięwzięcia ise, jednostki samorządu terytorialnego i ich związki organizujący na swoim terenie przestrzenie pilotażowe i realizujący na nich przedsięwzięcia ise, uczelnie, instytuty badawcze, PAN i jej jednostki organizacyjne
- Formy dofinansowania: dotacja 30 – 70 % w zależności od rodzaju przedsięwzięcia i statusu beneficjenta

Program priorytetowy System Zielonych Inwestycji cz. 3) Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę

- **Budżet programu:** 50 mln zł (dotacje), 75 mln zł (pożyczki WIBOR 3M + 50 pkt. bazowych w skali roku) w latach 2010 – 2015
- **Beneficjenci:** Podejmujący się realizacji przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów kogeneracji z zastosowaniem wyłącznie biomasy (źródła rozproszone o mocy cieplnej poniżej 20 MW_t)
- Dotacje do wysokości 30% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, pożyczki do 45% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia
- Minimalny koszt przedsięwzięcia: powyżej 2 mln zł

Efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach

Działania:

- A – audyty energetyczne i elektroenergetyczne,
- B – działania inwestycyjne zmierzające do poprawy efektywności energetycznej.

Beneficjenci

- przedsiębiorcy zużywający w sumarycznie w poprzednim roku kalendarzowym łącznie (energia elektryczna, ciepła i gazowa) powyżej 20 GWh energii

Efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach

Gradacja audytów jest zależna od jego rodzaju:

- audyty energetyczne procesów technologicznych,
- audyty elektroenergetyczne budynków i wewnętrznych sieci przemysłowych,
- audyty energetyczne źródeł energii ciepła, energii elektrycznej i chłodu,
- audyty energetyczne zewnętrznych sieci ciepłowniczych i budynków.

Gradacja audytów jest zależna od wielkości audytowanego obszaru

Efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach

Rodzaje działań inwestycyjnych:

- wdrażanie systemów zarządzania energią i jej jakością, w tym systemy *smart grid* dla zarządzania sieciami elektroenergetycznymi w obiektach przedsiębiorstw,
- racjonalizacja zużycia energii elektrycznej,
- racjonalizacja zużycia energii cieplnej i gazu,
- modernizacja procesów przemysłowych.

Efektywne wykorzystanie energii w przedsiębiorstwach

Formy dofinansowywania:

- Dotacje (40 mln zł) – do 70% kosztów kwalifikowanych na realizację audytów energetycznych/elektroenergetycznych, wskazujących możliwość co najmniej 7% poprawy efektywności energetycznej w audytowanym obszarze,
- Pożyczki (780 mln zł) – do 70% kosztów kwalifikowanych na realizację zadań inwestycyjnych (o kosztach kwalifikowanych pow. 5,0 mln zł) poprawiających (o co najmniej 7%) efektywność energetyczną w audytowanym obszarze (*kwota pożyczki 3,5 – 90,0 mln zł, oprocentowanie w skali roku WIBOR 3M + 50 pkt bazowych, okres finansowania do 5 lat, okres karencji nie dłużej niż 12 miesięcy od daty zakończenia przedsięwzięcia*).

Programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki - podsumowanie

- NFOŚiGW wdraża (wdrażał) w okresie 2009 – 2014 ok. 30 programów priorytetowych na rzecz niskoemisyjnej gospodarki.
- Liczba programów ta nie może być obecnie dokładnie określona, gdyż działający od 1 stycznia 2013 roku Zarząd NFOŚiGW dokonuje ich **oceny, weryfikacji i konsolidacji**.
- Planowane koszty i efekty realizowanych programów są następujące:
 - Koszt – 10,8 mld zł
 - Redukcja/uniknięcie emisji CO₂ – 8.5 mln Mg/rok
 - Energia z oze i/lub kogeneracji – 3850 GWh/rok
 - Energooszczędność – 4000 GWh/rok

Programy priorytetowe NFOŚiGW na rzecz niskoemisyjnej gospodarki – nowe propozycje

- Zarząd NFOŚiGW dokonując **oceny, weryfikacji i konsolidacji** aktualnych programów priorytetowych zwróci uwagę, aby ich aplikacja odbywała się w oparciu innowacyjne i kompleksowe rozwiązania (np. rozszerzenie problemów efektywnego wykorzystania energii o zagadnienia zasobów i materiałów)
- W najbliższym okresie rozważymy i ewentualnie wprowadzimy do listy programów priorytetowych następujące zadania:
 - Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza (uzupełnienie działania 4.5 POliŚ (program pożyczkowy).
 - Wspieranie wdrożeń Formuły ESCO dla projektów niskoemisyjnej gospodarki.
 - Wspieranie prac w zakresie efektywności energetycznej systemów ciepłowniczych
 - Rozszerzenie wsparcia pożyczkowego dla oze, w tym m.in.: rozwój przydomowych mikroinstalacji, rozwój fotowoltaiki dla prosumentów i przedsiębiorców.

NFOŚiGW – środowisko i konkurencja

Efektywność energetyczna, w tym inteligentne sieci energetyczne, jest unikatowym obszarem, gdzie ochrona środowiska idzie w parze z innowacyjnością i wzrostem konkurencyjności.

Dziękuję za uwagę

Zapraszam na stronę Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Wojciech STAWIANY
EKSPERT

w.stawiany@nfosigw.gov.pl

tel: + 48 22 4590488